

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้ภาพประกอบกิจกรรมในการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนเรื่องสั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในการเขียนเรื่องสั้นที่ได้รับการสอนโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรม และศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเรื่องสั้นเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนวชิราลัย อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน และได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในการเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมจำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุป

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมมีพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรื่องสั้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การสอนเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักเรียนมีพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมในการสอนจึงทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดจินตนาการเพื่อให้เห็นภาพ โดยการใช้ทักษะความสามารถในการมองเห็น หรือช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสังเกตและนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เดิมมาเป็นส่วนช่วย ทำให้เกิดแนวคิดในเชิงสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประหยัด จีระวรพงศ์ (2540, หน้า 86-87) กล่าวว่า ภาพสามารถสื่อความเข้าใจได้ชัดเจนกว่าการพูดอธิบาย เพราะมองเห็นเป็นรูปธรรมที่จำลอง

ความเป็นจริงทั้งใกล้และไกลมาศึกษาในชั้นเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา ผู้สอนสามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ทุกโอกาส รูปภาพยังช่วยให้เกิดมโนภาพที่เกิดจากการฟัง ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สรุปเนื้อหาการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ได้ และสามารถเข้าใจความรู้สึก อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เช่น ทิ้ง ขยะแขยง หวาดเสียว สงสาร รัก เศร้า ภาควุมใจ หวงแหวน หรือหลงไหล และสามารถจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเกิดความอยากรู้อยากเห็นและมีความกระตือรือร้นในการเรียนได้

นอกจากนั้นผลการวิจัยนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยวีระศักดิ์ บางโรย (2543) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 งานวิจัยของปฏิพันธ์ อุทยานกุล (2545) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อการสอนเขียนเรื่องสั้นสำหรับนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และงานวิจัยของวิชัยของวิไลพร อ้ายสม (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ภาพเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันคือ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จะมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยเฉลี่ยสูงขึ้นและมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงก่อนการเรียน

2. การสอนเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสั้นสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเห็นได้จากการที่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนเรื่องสั้นหลังเรียน (Pre- test) สูงกว่าก่อนเรียน (Post- test) จากการทำแบบทดสอบทั้งแบบปรนัยและแบบอัตนัย ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดคล่อง คิดยืดหยุ่นและคิดละเอียดลออได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนได้รับการสอนโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเรื่องสั้นจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากการทำกิจกรรมการสอน

สำหรับการสอนเขียนเรื่องสั้นนั้นผู้สอนได้ทำการสอนตามขั้นตอนซึ่งจะเริ่มจากการสอนในเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ หลักการและความรู้ในการเขียนเรื่องสั้น การสร้างและกำหนดองค์ประกอบของการเขียนเรื่องสั้นโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมในการสอนซึ่งจะปรากฏอยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์ กระตุ้นให้นักเรียนคิดอย่างหลากหลาย แปลกใหม่ได้ในปริมาณที่ไม่จำกัด โดยที่ครูจะไม่ปิดกั้นความคิดของนักเรียน ไม่มีการตำหนิ แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ ออกมาอย่างเต็มที่ ซึ่งครูจะคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนและร่วมสร้างบรรยากาศให้เหมาะสม สนุกสนาน ช่วยสร้างความมั่นใจต่อการแสดงออกของนักเรียนให้

กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม อันจะถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Williams (1971) ที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นจะต้องสอนอย่างต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับในทางตรงได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และในทางอ้อมได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและความสามารถในการแสดงออก ดังจะเห็นได้จากการตรวจและประเมินผลแบบทดสอบแบบอัตนัยซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อนำมาวัดความรู้ความสามารถในการเขียนเรื่องสั้นพบว่านักเรียนได้ทำการทดสอบโดยการเขียนเรื่องสั้นจากภาพที่กำหนดให้คนละ 1 เรื่อง รวมมีผลงานเรื่องสั้นทั้งหมด 30 เรื่อง ซึ่งเรื่องสั้นที่นักเรียนได้เขียนขึ้นนั้นมีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย ได้แก่เรื่องสั้นแนวสะท้อนปัญหาสังคม เรื่องสั้นที่เกี่ยวกับความรัก เรื่องสั้นแนวสะท้อนปัญหาชีวิต และเรื่องสั้นแนวหักมุม

หากนำมาจัดแบ่งตามแนวคิดและปรัชญาการแบ่งกลุ่มเรื่องสั้นของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2518) จะแบ่งได้ทั้งหมด 5 กลุ่ม คือกลุ่มอรรถนิยม (Realism) บางครั้งเรียกว่า สัจนิยม เป็นลักษณะการเขียนที่จะใช้บรรยายจาก ตัวละคร ตลอดจนปัญหาการขัดแย้ง และสร้างปมต่าง ๆ เป็นไปในเชิงสมจริง ทั้งหมด การดำเนินเรื่องมักจะเรียบง่ายและเข้าใจได้ทันที โดยยึดถือรูปแบบการมองภายนอกเป็นหลัก และความจริงที่เห็นคือความจริงที่แสดง กลุ่มที่สองคือ กลุ่มสัญลักษณ์ (Symbolism) ลักษณะการเขียนใช้สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งปรากฏอยู่ในการบรรยายจาก ตัวละคร รวมทั้งปัญหาการขัดแย้งต่าง ๆ ในการสร้างปมของเรื่อง การดำเนินเรื่องมักใช้กลวิธีย้อนกลับไปกลับมา ความซับซ้อนของจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นการมองแบบภายในเป็นหลัก กลุ่มที่สามคือ กลุ่มเหนือความจริง (Surrealism) ลักษณะการเขียนจะใช้สิ่งที่ดูเหมือนเป็นความจริงนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้ บางครั้งใช้สัญลักษณ์ บางครั้งใช้จินตนาการเล่าเรื่องที่เปี่ยมโลกแห่งความฝัน บางครั้งใช้แนวเดียวกับการเขียนนวนิยายวิทยาศาสตร์ บางครั้งใช้กลวิธีวาดภาพย้อนกลับไปกลับมาแบบเทคนิคการตัดต่อภาพยนตร์รุ่นใหม่ กลุ่มที่สี่คือ กลุ่มกะเทาะสังคม (Satirical) ลักษณะการเขียนเป็นไปในแบบสมจริง หากแต่มุ่งจะเสียดสีสังคม ทำนองคล้ายนิทานเปรียบเทียบ และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มแปลกแยก (Alienation) ลักษณะการเขียนมีจุดอยู่ตรงที่เล็งเห็นสภาพของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันได้ถูกตัดขาดออกจากความเชื่อและกฎเกณฑ์แบบเก่า การดำเนินเรื่องค่อนข้างเป็นแบบการรำพึงของจิตใต้สำนึก (Monologue Subconcionus) เสียส่วนมาก บางทีก็ใช้การเปรียบเทียบกับสัญลักษณ์ และการเสียดสีเยาะเย้ยมาอธิบายการกระทำของตัวละคร ในลักษณะที่ไร้เหตุผล สิ้นหวังและถูกสังคมเมินหน้า ซึ่งจากการนำเสนองานเขียนเรื่องสั้นของนักเรียน ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มผลงานทางด้านการเขียนของนักเรียนตามแนวคิดและปรัชญาได้ทั้งหมด 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มอรรถนิยม (Realism) กลุ่มกะเทาะสังคม (Satirical) และกลุ่มแปลกแยก

(Alienation) แสดงให้เห็นว่าหลังจากการได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ภาพประกอบ กิจกรรมและการเรียนการเขียนเรื่องสั้นไปแล้ว จะทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเรื่องสั้นในมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่าการใช้ภาพประกอบกิจกรรมในการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเรื่องสั้นนั้นสามารถช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านความคิดที่ดี และจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะความสามารถในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิระศักดิ์ บางโรย (2543) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนร้อยกรองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” งานวิจัยของดวงมณี กันทะยอม (2551) เรื่อง “การใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการสอนเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพาณิชย์การเชียงใหม่” งานวิจัยของวิไลพร อ้ายสม (2546) เรื่อง “ผลของการใช้ภาพเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่” งานวิจัยของพรทิพย์ ประการแก้ว (2543) เรื่อง “การใช้ชินเนติกส์ช่วยสร้างความคิดในการเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3” และงานวิจัยของวิภาวดี วิภาวิน (2543) เรื่อง “การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อประสม” ซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวพบว่าผลของการศึกษาสอดคล้องกันคือนักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์เสียก่อน ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา ฝึกคิดฝึกจินตนาการกล้าคิดค้นวิธีสอนใหม่ๆ ที่น่าสนใจ และพัฒนาวิธีการ ทำงานของตนเองให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเด็ก และความก้าวหน้าทางวิชาการด้วย ครูควรมีความรู้ในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและต่อสังคมได้ ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดใหม่อย่างอิสระ ได้ศึกษาหาความรู้ สำรวจ ทดลองในสิ่งที่เขาสนใจอย่างเต็มที่ ไม่ควรปิดกั้นความคิดหรือตัดสินผลของความคิดว่าผิดหรือถูก ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งความรู้ต่างๆ ให้กำลังใจและร่วมชื่นชมผลงานของนักเรียนอยู่เนื่อง ๆ ซึ่งจะเป็นแรงเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

ในการสร้างสรรค์ผลงานเขียน และจะทำให้ให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเกิดพลังในการคิดที่สร้างสรรค์ อันจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย

2. การใช้ภาพต่าง ๆ ในการประกอบกิจกรรมการสอน ครูควรเลือกสรรภาพที่สามารถ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจหรืออาจเป็นภาพที่ทำทลายความคิด เราอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน เอง นอกเหนือจากนี้ครูผู้สอนอาจจะมีการปรับเปลี่ยนโดยการใช้สื่อประเภทอื่นที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความเหมาะสมแก่ตัวผู้เรียน

3. ด้านการสอนเขียนเรื่องสั้น ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ นักเรียนสนใจอ่านเรื่องสั้นเพื่อให้นักเรียนได้ชื่นชม หรือวิจารณ์ ผลงานการเขียนของนักเขียนที่มี ชื่อเสียง และสิ่งสำคัญคือครูผู้สอนจะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านวรรณกรรม มีความสนใจรวมถึง มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดงานเขียนวรรณกรรมโดยเฉพาะการเขียนเรื่องสั้น และเพื่อนที่ครูจะ ได้นำเทคนิคในการเขียนส่วนตัวมาใช้เป็นแนวทางในการสอนเขียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรง บันดาลใจในการผลิตผลงานทางด้านการเขียนเรื่องสั้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้ภาพประกอบกิจกรรมในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไปใช้กับการเขียนในรูปแบบบันเทิงคดีประเภทอื่นๆ เช่น นิทาน นิยาย นวนิยาย บทละคร เป็นต้น
2. ควรมีการนำภาพไปใช้ประกอบกิจกรรมการสอนในทักษะอื่นที่นอกจากการเขียน เช่น การอ่าน การฟัง และการพูด
3. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเรื่องสั้น ควรมีการ เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่แตกต่างกันเช่น กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนอยู่ในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับนักเรียนที่เรียนอยู่ในสายศิลปศาสตร์ เป็นต้น